

3.GAIA. EHko industrializazioa eta gizarte pluralaren sorrera(1875-1900).

3.5 Lehen nazionalismo politiko eta sindikala.

Mugimendu nazionalistak,XIX.amaieran sortu ziren periferian, Berrezarkuntza erregimen liberalaren oinarritzko printzipioen kontra, batasun juridiko/konstituzionala eta zentralizazio politikoaren kontra.

Sabino Aranak,familia karlista batetik zetorrena, **sistematizatu** zuen ideologia hau,aurrekari batzuk kontuan hartuz:

- Literatura foruzale-erromantikoa,landagiroa idealizatuz.
- Intelektuak batzuen defentsa euskal estatu baten alde.
- Gerra Karlisten osteko Foruen deuseztapena.**Foruzaletasuna nazionalismoaren oinarrian dago.**

Horrez gain, sasoi honetako industriaren garapenak nazionalismoa bultzatu zuen; batetik , etorkin askoren etorreraren ondorioz,gizarte tradizionalak eta erlijioak beherakada nabarmena izan zuten, etorkinen kontrako jarrera piztuz ,gainera ,etorkin gehienek sozialismoagaz egiten zuten bat,ideologia ezkertiarra,antiklerikala eta arrotza EHan. Bestetik , Burgesiak Kontzertu Ekonomikoaren alde egitean ,nazionalismoaren bultzatzaile izan ziren sarri.

Testuinguru honetan, Sabino Aranak nazionalismoari izaera eman zion;espainolen nazionalismo menperatzailearen aurrean,herri kontzientzia berpiztu zuen eta egitura politiko baten beharra aldarrikatu zuen .

Euskal Arraza,Foruak, Erlijioa, Nekazal mundu tradizionalaren defentsa industria eta urbanizazioa baztertuz, Euskera eta euskal ohituren defentsa izan ziren oinarri inportanteenak. **Leloa,"Jaungoikoa eta Lagi Zarra" zen.**

EAJ alderdia sortu zuen , baita 1go Batzokija Bilbon.

Hasieran Bizkaian zentratu zen (oraindik Gerra Zibilaren sasoian ere, nazionalista zirenei bizkaitarrak deitzen zitzaien),laster beste

lurraldeetara zabalduz ; independentzia defendatu zuen etorkinak baztertzuz, hauek erlijioa eta morala hondatzen zutelakoan.

Aurrerago diskurtso hau moderatuz joan zen "Euskalerriko" taldea nagusitu zenean, diskurtso posibilista eta autonomiazalearen aldekoak (nazionalista moderatuak).

Arana hiltzean, II. Errepublikararte EAJ-k alderdi klerikal eskuindar gisa iraun zuen (II. ERKan EAJren helburu politikoa Autonomia Estatutua lortzea izan zen.), nahiz eta aipatutako bi joerak egon:

- Moderatuak.
- Ortodoxia sabindarraren aldekoak, independentistak.

Primo de Riveraren diktaduran euskal nazionalismoa kultura, kirol eta horrelako ekintzetara bideratu zen, helburu politikoak baztertzuz.

Nazionalismoak, beraz, autogobernua defendatzen zuen EHa nazio bat dela aldarrikatuz, antiespainismoa nagusi zen ("euskal arrazaren esklabotasuna"), karlismoaren sustraia nabaritzen zen erlijioaren eta nekazal inguruaren defentsan, ideia berriak kutsatu bakoa... kontserbadurismoa nabarmentzen zen arlo sozial zein politikoan.

Euskal sindikalismoari dagokionez, helburua ez zen soilik baldintza sozialak hobetzea, baizik eta **Euskal Herriaren nortasuna**, kultura, hizkuntza eta **autogobernua** defendatzea ere. **SOV-ELA** sortu zen EAJren eskutik, UGTren eragina murrizteko euskaldun langileen artean; abertzaletasuna eta katolikotasuna ziren oinarri nagusiak, giza laguntzan, elkartasunean... zentratuz.

Bitxikeriak: